

Олена
ШВЕЦЬ-ВАСІНА

СПОГАДАЙЛИКИ
про
ІГОРЯ І АРТЕМА

УДК 6-4
Ш-35

Серія «Чарівний світ дитини»
Започаткована у 2002 році
Автор проекту О.Д. Давидов

До наступної книжечки серії «Чарівний світ дитини» ввійшли дитячі висловлювання синів Ігоря та Артема, записані відомою письменницею та композитором Оленою Швець-Васіною.

Розрахована на кожного, хто любить дітей і спроможний радіти їхньому неординарному сприйняттю світа.

ISBN 978-966-934-????

© Швець-Васіна О., 2022
© «Журфонд», 2022

Від видавця

І ЗНОВ ЧИТАЄМО «КЛАСИКІВ В ПІДГУЗНКАХ»

З того часу, як побачила світ остання книжечка цієї серії, минуло... одинадцять років. «Герої» видань вже стали дорослими, а дехто навіть має своїх діточок-«чомучок». Життя, як відомо, з будь-яких обставин, не зупиняється.

Приємно відзначити, що поява таких книжечок була помічена у деяких популярних засобах масової інформації. Нагадаємо новому читачеві, що, наприклад, писала газета «Днепр вечерний» у невеличкій рецензії під красномовною назвою (друкуємо

мовою оригіналу) «Читаем «Заморочки» от корочки до корочки»:

«Дети гениальны. Все. Без исключения. Им это необходимо для того, чтобы научиться жить в нашем мире. Глядя на ребенка, понимаешь, как сложно устроена душа человеческая, какая она чуткая и восприимчивая.

Творческая по самой своей сути. Вы никогда не задумывались, почему нас так завораживают кособокие детские рисунки! А чего стоит: «Мама, припудри меня так, чтобы аж дым пошел!» Ведь это волшебный язык! Мы не можем его забыть – он возвращает нас в детство. И душе становится тепло и уютно.

Давайте прислушаемся к малышам. Будем не только их учить, но и у них учиться. Искренности, любознательности, оптимизму. Поможет нам в этом новая книжечка из серии «Волшебный мир детства», выпущенная Днепропетровским Журфондом. Называется она «Заморочки, закорючки от Леночки-почемучки».

А ось як коротенько, але змістовно повідомило про започатковану нами серію «професійне» видання «Книжник review»:

Чарівний світ дитинства _____

«Старші віком, напевне, пам'ятають, як зачитувалися книжкою Корнея Чуковського «Від двох до п'яти», де славетний дитячий письменник зібрав несподівано-смішні дитячі запитання-висловлювання. Відтоді рубрики на кшталт «Говорять діти» чи «Вустиами малечі» стали постійними у газетах та журналах.

Щойно Журфонд Дніпропетровської обласної організації Спілки журналістів започаткував книжкову серню «Чарівний світ дитинства», де такі цікавинки зібрані до купи. Перша кишенькова книжечка має назву «Заморочки, закорючки від Оленочки- «чомучки»; вона двомовна, а також містить «додаток» у вигляді мініальбомчику кольорових дитячих малюнків, не менш смішних ніж їх «афоризми».

Продовжити видання цієї серії завважали інші, на наш погляд, найбільш актуальні або цікаві проекти. Про існування такої серії нагадували хіба що окремі публікації у соцмережах та ЗМІ. Остання належала відомій письменниці та композитору Олені Швець-Васиній. Вона навела лише один вислів старшого сина з його світлиною. Нам дуже сподобалась «доросла» відповідь ма-

_____ Чарівний світ дитинства

люка на запитання мами, і ми поцікавились у пані Олени, чи є ще в неї подібні записи. Виявилося, є! Причому, і старшенького синочка Ігорьочка, і молодшого на цілих одинадцять років Арт'омушки (Тьомки у домашньому спілкуванні).

Ми звернулися до мами з проханням надіслати нам на електронну пошту все, що вона зафіксувала з висловів нащадків.

Далі було зроблено все необхідне, щоб з'явилась книжечка, яку ви зараз, шановний читач, тримаєш у руках. Ми вирішили видати її ще й тому, що в цей тяжкий для країни час, під час війни, ми не можемо

забувати також про нашу малечу, тим паче про те, що вона відтворює в слові, в своїх малюнках і виробих. Це радує нас, дорослих, і надихає на те, щоб ми найбільше цінували здібності синочків і донечок, ділилися ними, надаючи їм друге, друковане життя. Це, крім усього, стане однією з цеглинок у розбудові національної духовності – зараз це саме те, що так потрібно кожному з нас.

Тепер звернемось до читачів. Якщо у вашій родині збереглися або є сучасні будь-які дотепні речі малюків, не дайте цим «золотим розсипам» дитячої творчості увійти у небуття – надішліть їх нам на адресу:

*«Журфонд», пр. Д.Яворницького, 60,
к. 313, м. Дніпро, 49000.*

*Тел.: (056) 745-52-31, 098-969-53-57,
095-770-51-52,*

e-mail: dneprinform60@gmail.com.

Ігореві 2 роки

– Синочок, ким ти будеш, коли виростеш, – лікарем, учителем, шофером?

Він подумав і відповів:

– Дядьком!

Йдемо з магазина додому, я несу хліб, а син – тістечко. Вочевидь, йому набридло нести це тістечко,

тож посеред дороги протягнув його мені:

– Візьми, мамо, а то загублю...

Ігорьочку 3 роки. Показує на мені:

– Це – мамині оченята, це – носик, це – борідка. А це що, п'ятачок? – показує на рот.

Товорить:

– Лікті – це коліна на ручках.

Чарівний світ дитинства _____

Разом з батьком дивився по телебаченню кінофільм про війну, а там – стрілянина з кулемета, розриви бомб. Він, заклопотано:

– Тату, відійди від телевізора, а то тебе вб'ють.

Знайшов на підлозі квасолину і закричав:

– Бабусю, ти розсольник загубила!

Ігорю 6 років

Ліклується:

– Мамо, якщо я був би твоїм начальником, я зробив би п'ять робочих днів і п'ять вихідних!

Після передачі «Що? Де? Коли?»:

– Мамо, давай надішлемо в «Клуб знавців» питання: «Навіщо людині вушка і ноги»? А відповідь така: «Вушка – щоби почути, що за тобою женуться, а ноги – щоб утекти!».

Запитала Ігорьочка про сусідських дівчаток:

– Синку, з ким ти одружишся, коли виростеш, – з Машею чи зі Світланкою?

_____ *Чарівний світ дитинства*

– Що ти, мамо, у мене в садку ще три дівчинки є, звідки ж я знаю?!

Грудень 1986 р., м. Дніпропетровськ. Олена Швец-Васіна з синами Ігорем і Артемом та чоловіком Юрієм Васіним

Після прийому купи ліків:

- Ігорьок, ким працює твоя мама?
- Інженером.
- А хто твій тато?
- Антибіотик.

На дні народження дідуся побажав йому дожити... до кінця ремонту! Усі гості мало не покотилися зі сміху.

В Ігоря свинка. Побачивши себе в дзеркалі, вигукнув:

– Я наче Портос!

Ігореві 7 років

Мій синочок – першокласник. В школі – п'ятибальна система оцінювання знань учнів. Перша оцінка – «4». Потім пішли «трійки». Прийшов зі школи:

– «Трійки», «четвірки»... і ніякого просвіту!

Коротко стрижена бабуся (моя мама), головний наставник і учитель онука, яку всі в школі спочатку приймали за маму Ігоря, накрутила волосся на бігуді. Онук, побачивши її, вигукнув:

– Як ти накучерилася!

Чезабаром Ігорьок захворів на ангіну. Приходить з бабусею з поліклініки і довірливо, з важливим виглядом – мені:

– Містом апендицит ходить!

Коли готує домашнє завдання, знаходить тисячу причин, щоб відтягнути цю процедуру. Ось і зараз: то штани тиснуть (зняв їх), то в туалет сходив, то ногу почухав... Вийшла на хвилину з кімнати, заходжу – лежить на дивані із заплющеними очима і говорить:

– Я не у свідомості.

Ігореві 7,5 років

Вибрали командиром «зірочки». У блокнотик заносить оцінки всіх своїх підопічних з кожного предмета. Одна з дівчаток в «зірочці» погано вчиться.

– Як же ви їй допомагаєте, щоб та краще навчалася? – запитую в сина.

– А ми їй списувати даємо!

**1981 р., Крим, м. Алушка,
парк Воронцова. Ігор з мамою Оленою.**

– Мамо, знаєш, як називається хлопчик, який на уроках усе повз вуха пропускає? *Вухохлоп!*

– Мамо, народи мені братика або сестричку!

Чарівний світ дитинства

– Ти ж страшенно балуєшся, я сита донесхочу і тобою одним!

– Ну тоді кішечку або собачку.

У дідуся – радикуліт. Ігор доповідає комусь із родичів по телефону:

– Дідусь хворіє. У нього... як його, ну, цей... дефіцит!

Ігореві 8 років

Весна після довгих роздумів стала набирати свою потужність. Ігорьок біля відкритого вікна:

– Ух, яка *теплотина*!

Ігореві 9 років

Приходить синочок зі школи:

– Я сьогодні отримав «сімку»!

Як я не відгадувала, що не говорила: «трійку» і «четвірку», «п'ятірку» і «двійку», дві «трійки» і «одиночку» – усе не так.

– Гарзд, мамо, я тобі підкажу: я отримав «п'ять» з мінусом з математики!

– А «два» з плюсом з якого предмета?

– Ні! П'ять з мінусом і два квитки в цирк!

У сина спухла губа від удару під час гри в хокей, обличчя перекошилося... Завтра – Новий рік, а він з таким обличчям!

– Не хвилюйся, матусю! Я на Новий рік маску вдягну!

Ігореві 9,5 років

Розмови про братика або сестричку постійні. Ось декілька інтерпретацій на цю тему:

– Мамо, народи дитинку!

– Тут з одним не справляєшся: половину з того, що тебе просиш зробити, доводиться робити самій. А якщо вас двоє буде?!

– Ти хотіла, щоб я все робив сам, а ти лежала б на дивані і наказувала?

– Мамо, я так хочу братика або навіть сестричку!

– Щоб ви витворяли те саме, що ти коїш із двоюрідним братом?

– Та ні, мамо. Поки ти його народиш, поки він виросте і стане ходити, розмовляти, і в мене вже розум з'явиться!

Ігореві 10 років

Після вивчення на уроці історії поняття про експлуататорські класи:

– Мамо, коли ти мене примушуєш кілька днів поспіль мити посуд, знаєш, як це називається? Експлуатація дитячої праці!

Чарівний світ дитинства _____

**6 червня 1985 року народився
другий синочок – АРТЕМКА**

1985 р. З синами Ігорем і Артемом

Артемові 10 міс.

Побачив старшого брата Ігоря, який прийшов зі школи, і раптом каже з променистою усмішкою, показуючи пальчиком:

– Іга!

Артемові 11 міс., Ігорю 12 років.

Саме старший брат вибрав ім'я для меншого, саме Ігор навчив ходити одинадцятимісячного Артема.

Артемка із задоволенням бринькає на піаніно. Дістає ноти, «грає», перевертаючи сторінки. Може, хоч молодший син піде в маму... Але, разом з тим, – марить машинами.

Дует з мамою. Артемкові 11 місяців

Артемові 1 рік, Ігорю 12 років

Дуже боїться пилососа і пральної машини.

Який щасливий час! Діти ще маленькі, ми, батьки, відносно здорові і молоді, наші близькі ще живі!

- Як тебе звати? – питаю.
- *Инка!* – відповідає Тьома.

Артемові 1,5 року; Ігорю 12,5 років

Тьомка, знайшовши момент, коли я була зайнята, вирішив «допомогти»: узяв віник, намочив його у ваганах із замоченими штанцями і почав витирати пил з піаніно! Я нашльопала його, а він хіхікає.

«Лексикон» Артема:

Мальвіна – Мавія; Буратіно – Бабаніна; годинник – тяті; ніж – ноть; ніс – нось; рука – кука; риба – иба; солдат – адат; листівки – акики; трактор – каке; лобик – бобби; хліб – хеб; машина – маніна; Ігорьок – Ігокок; Тьома-задавака – Тьома-дяддяка; тапочки – тапікі; розумниця – уміся; магнітофон – макетон; хочеш – тотесь.

Артемові 1 рік 9 міс.

Рахує пальчики: *ась, два, ти, девіть, десіть.*

Плуди «виховання» старшим братом:

- Як справи, Тьомочко? – питаю я.
- *Косо-кливо!*
- Ти у кого навчився?!
- *У блатіка!*

Черговий раз напудив у штанці. Бабуся Надя (моя мама) взяла ремінець:

– Що потрібно сказати? Я питаю, що треба було сказати?

Тьомка, збираючись плакати і закриваючи сіднички:

– Треба було сказати «будь ласка»!

1987 р. Артемові 2 роки, Ігореві 13 років.

Прокинувся рано, а ми з чоловіком збираємося на роботу.

– Мамо, розкажи казочку.

Чарівний світ дитинства _____

– Мені треба йти на роботу.

Докірливо сам собі:

– Мамі треба йти на роботу, а ти кажеш – казочку!

– Тьомочко, звідки ти такий гарний узявся?

– Від мами!

Артемка пішов в дитсадок. З «піснями» і «акробатичними» номерами. Попалася зла няня. Приходить з ясел і розповідає:

– Тьотя дала Тьомочці а-та-та, і Тьома проплакав в садку два рочки.

Відпочивали в лісі «Перлина». Тьома унадився ходити до сусідів – мабуть, їхня «Волга» приваблювала. Його, зрозуміло, там пригощали – то цукеркою, то фруктами. Кажу йому:

– Тьомо, не можна ходити в чужий табір, ти зрозумів?

– Зрозумів. Тільки за цукеркою можна.

Артемові 2 роки 3 міс.

Чоловік поїхав у відрядження на Арабатську стрілку – будувати базу відпочинку його підприємства. Ігорьок захопився академічним веслуванням, ходить на тренування на Дніпро, повертається пізно.

Тьомка вже все на світі переплутав, і, якщо до Ігоря приходять хлопці, кричить:

– Братик у відрядженні!

Дуже сумує за татом. Стоїть на зупинці трамвая з бабусею Катєю і пильно дивиться на якогось чоловіка. Баба Катя питає:

– Ти що, Тьомчику, думаєш, що це твій тато?

Той, зітхнувши:

– Ні, це не тато, але черевики татові.

Заліз на тумбочку з телевізором і кричить:

– Господи, зніміть Тьомочку!

У групі дружить із дівчинкою Олею, у них навіть шафки поруч. Допомагає їй надіти сандалики (за-

Чарівний світ дитинства _____

звичай переплутавши правий з лівим). Одного разу приходить з цяткою на лобі.

– Тьомо, це що, від комарика?

– Ні, це Олечка із дитсадка відкусила.

Угорьошка здивував – дві години розвантажував з хлопцями в овочевому магазині машину з кавунами, заробивши величезного кавуна і кілька яблук. Потім «видав»:

– Даремно ти, мамо, лякала мене, що коли я буду погано вчитися, то стану лише вантажником, – це, виявляється, зовсім не страшно.

Урибіг у кухню, відірвавшись від іграшок:

– Мамо, тут не *плогівав бегамот і квакваділ?*

Розсердилася на старшого сина за його лінькуватість, цілий день не розмовляла. Увечері Ігор підійшов до мене і попросив вибачення.

– Ну що, Артемку, – звертаюся до молодшого сина, – пробачимо братика Ігоря?

– Так, – відповідає той.

– А що потрібно зробити старшому братикові, щоби мама його пробачила?

_____ *Чарівний світ дитинства*

– Принести Тьомочці цукерку!

Щось підозріло тихо стало в кімнаті після якогось гуркоту. Вбігаю з кухні – посеред кімнати перевернутий велосипед, а моя дитина лежить із заплученими очима, розкинувши руки.

– Тьомочко, що з тобою?!

Він відкриває очі і радісно:

– Аварія!

Артемові 2,5 роки

Приходжу в садок – Артем плаче.

– Що трапилося, Тьомо?

– Дівчинка з нашої ясельної групи сказала, що я – німецький солда-а-ат!..

Артем знає всі букви (крім й, ь, ї, и) і пише деякі букви й цифри, а також знає нашу адресу (і будинок, і корпус, і поверх, і квартиру). Рахує до десяти.

Упізнає на слух пісеньки з перших нот. Якщо я співаю сумну, а не веселу пісню, кричить:

– Мамо, не співай жалібно!

Чарівний світ дитинства _____

Ревнує мене до старшого сина і особливо до чоловіка. Якщо побачить, що ми цілуємося з його татом, намагається відтягнути мене:

- Не треба любити!
- Мамо, як називається ця буква?
- Це буква «и».
- А як її прізвище?

Приходжу з роботи. Сьогодні за прихворівшим Артемком наглядає мій тато. Онук стоїть на колінах у дідуся Вані й шльопає ручкою по його лисині:

– Я питаю, куди поділося звідси волоссячко, я тебе питаю!

- Артемко, дай поцілувати твої вушка!
- Ні, краще цілуй свої, мамо!

– Ти, мамо, – Олена, ти, тату, – Юра, ти, братику, – Ігор, а я – Іван-Дурник! – заливається реготом.

Артемові не хочеться спати одному у своєму ліжечку. Він борсається і плакає. Кажу йому:

– Якщо будеш слухатися і не нити, то візьму тебе до себе на диван, якщо знову будеш балуватися, – покладу назад. Зрозумів?

– Зрозумів. Мамо, а де зад?

– Тьомо, а навіщо тобі вушка?

– Щоб їх чистити!

Угорьок учив молодшого брата вимовляти моє ім'я по батькові (Іванівна):

– Артеме, як маму звати?

– Олена.

– А як її прізвище?

– Васіна.

– А як її ім'я по батькові?

Мовчить.

– Ну, Артемку, згадай: І-ва...

– І-Васіна!

Чарівний світ дитинства _____

Егор захворів на грип. В кімнату до брата, звісно, Артемку не пускаємо. Той просунув ніс у двері:

– Братику, я захворію, тоді прийду!

Артем склав перший у своєму житті «вірш»:

Жаба скаче, скаче, скаче,

Ти не знаєш, що це значить?

Артемові 2 роки 9 міс.

Егор посміявся:

– Артеме, а де у мами різки?

Артем помацав мою голову:

– Ще не вирости!

Перед сном.

– Синочку, яку тобі казочку розповісти?

– *Небудь-яку.*

– Бабусю Надю, відкрий мені татів дипломат!

– Я не маю права, Тьомочко.

– А ти відкрий наліво!

Я розповідала чоловікові, як жінок нашої лабораторії вітали зі святом 8-го березня. Артем, який уважно слухав нашу розмову, запитав:

– Мамо, а ти жінка?

Чапрацювавшись по дому у вихідні, просто впала на диван. Але ж треба ще вклатати Тьомку, а мені казку навіть не було сил розповідати. Син узяв ініціативу у свої руки.

– Мамо, а ти вже скупалася?

– Му-гу, – уже засинаючи, промимрила я.

– А тато ще купається?

– Му-гу, – знову промовила я.

– Та що ти все му-гу й му-гу, говори правильно!

– Артемку, яка дівчинка тобі більше всього подобається в садку?

– Оленка.

– А чому?

– Тому, що вона найбалуваніша!

Артемові 3 роки. Ігореві 14.

Артемкові 3 роки. З дідусем Іваном

*М*ріємо з Артемком, як поїдемо влітку в село Червона Орілька, де мої батьки купили будинок з городом.

– Тьомочку, ось поїдемо в Орільку, заведемо собі собачку...

– А як заведемо – ключиком?

*Д*о Орільки приїжджали родичі – мамин брат Валерій з донькою Світланою. Артем часто згадував, як Світланка знайшла в річці Орелі вужа. Я, щоб розвинути мислення сина, запитала:

– А на що був схожий цей вуж?

– На Світланку!

– Мамо, спечеш мені торт «Мурашник»?

Чарівний світ дитинства

– Ось настане мій день народження – спечу.
– Нехай він буде завтра! Я тобі подарую велику-велику, прекрасну-прекрасну машину «Жигулі»!
Вісімку!

– А де ж ти грошики візьмеш?
– А в тебе в сумочці!

– Артемку, навіщо ти живеш?
– Щоби поїхати в Орільку!

– Мамо, у Бабайківці живуть Бабайки, а в Гнатівці – Гнати?

1988 р. Артемові 3,5 роки.

*1988 р., м. Марганець Дніпропетровської обл. Ігорю 12 років, Артему 3 роки.
З прадідусем Якимом Феодосійовичем Швецем.*

Чарівний світ дитинства _____

– Мамо, а ми поїдемо в Москву, коли я виросту?
– Так, звичайно. А де ми там будемо жити, Тьомочко?

– Як де?! У дідуся Леніна!

«Виступає» з трубою від пілососа замість мікрофона, оголошує:

– Музика Алли Пугачової. Виконує Софія Ротару.

Побачивши міль, яка вилізла зі своєї лялечки, Тьомка вигукнув:

– Мамо, он жук і жучка!

– Мамо, подивися, телевізор балується! – показав Артем на неодноразовий зрив частоти кадрів нашого телевізора.

Артем – татові, який щойно прийшов з роботи:
– Іди, привітайся з моєю мамою і поцілуй її!

Артемові 3 роки 9 міс.

*Артемка з бабусями
Катериною (зліва) і Надією*

– Тьомочку, якщо в трамваї всі місця зайняті, а зайдуть старий зі старенькою і стануть біля хлопчика, який сидить, то що треба зробити?

– Треба зробити так, щоб вони перейшли в інший вагон!

У садку на денній прогулянці Артем зібрався йти в гості до дівчинки Лесі, яка живе в будинку поруч. Вихователька ледве встигла зупинити втікачів.

– Мені в садку подобається дівчинка Леся, а Маринка вже не подобається – вона ж у ліжечко напудила!

Артемкові 3,5 р.

– Мамо, дай водички!

– А де чарівне слово, Артеме?

– Спасибі, будь ласка, вибачте!

– Мамо, а до нас приїде бабуся Катя?

– Ні, Артемку. Вона захворіла.

– А ти подзвони, нехай приїжджає – я її вилікую!

*Т*аємничо й пошепки:

– Мамо, ти знаєш, на кого ти схожа? На тьотю! А тато – на дядю! А я – на хлопчика!

– Артемку, хто красивіший – тато чи мама? – запитує старший брат.

– Я! – відповідає молодший.

Артемові 4 роки 2 міс.

Затамувавши подих, слухає, як б'ється моє серце.

- Ну, як воно стукає? – питаю.
- По пузіку!

Прослухавши байку Івана Крилова «Ворона і Лисиця», Артем запропонував:

– Нехай ворона спочатку проковтне сир, а потім уже каркне!

- Мамо, це яка змія намальована?
- Гадюка.
- Бандюка? – не розчув син.

*1989 р.,
Дніпропетровськ, дитсадок.
Артему 4 р.*

Артемові 4 роки 4 міс.

Артем побачив букви, написані прописом.

- А ну прочитай! – говорю йому.
- А я такі *розписні* букви не розумію!

Після телесеансів психотерапевта Кашпировського Артем посадовив усіх звіряток і ляльок у крісло, став перед ними і щось бурмоче.

- Артеме, у що ти граєш?
- У Кашпировського!

– Мамо, відгадай загадку: «Якщо всі букви написати правильно, а букву «я» – догори ногами, що буде?».

- Не знаю, малюче.
- Та якщо перевернути аркуш, то усі букви будуть догори ногами, а буква «я» буде написана правильно!

Артемові 4,5 роки, Ігореві 15 років 9 міс.

– Артеме, ти знову на місце не прибрав іграшки, а ти, Ігорю, – своє ліжко! – говорить тато. – Дивися, Артеме, не прибиратимеш свої речі, то виростеш таким же ледачим, як твій старший брат!

– Це ти такий, як братик, – нічого мамі не допомагаєш!

– Коли я виросту великим, – мріє Артемка, – то зайду у ванну кімнату, закриюся, ручки помюю, а зубки не чиститиму!

– Артеме, якщо ти не хочеш прибирати іграшки, то я з тобою не буду гратися, а гратимуся сама у свої ігри.

– Ну, які в тебе, мамо, ігри – прання та прибирання!

Після читання казок:

– Мамо, ти – принцеса, а ти, тату, – дроворуб!

11 квітня 1990 р. Ігорькові – 16 років.

У черговий раз побачивши, як палить тато, брат Ігор і мій брат Микола (його хресний), Артем запитав у мене:

– А навіщо люди палять?

– Палити дуже шкідливо. Хто палить, той сильно хворіє.

– А чому я, хоч і не палю, увесь час хворію і хворію?!

Чарівний світ дитинства _____

– Мамо, давай казки на ніч не розповідатимемо, а просто поговоримо.

– Про що ж, синку?

– Про космос. Розкажи про летальні тарілки і хто такі інопланетяни.

– Мамо, відгадай мою загадку: без ніг, без рук, а співає!

– Ой, не знаю, Артеме.

– Магнітофон!

Балувався і в черговий раз набив шишку. Тепер загадку молодшому синові задала я:

– Не ялиночка, а з шишкою, хто це?

Сміється.

Люблю балуватися, як маленька. Чоловік приніс торт із скрипковим ключем на збитому білку, а я намазала губи товстим шаром цього білка. Артем крізь сміх закричав: «Кловун, клоун!»

Чарівний світ дитинства

- Мамо, а що таке «фрукти»?
- Це яблука, груші, сливи. А ти знаєш, Артемку, як одним словом називається капуста, морква, буряк, картопля?
- Знаю, це борщ!

6 червня 1990 р. Артемові 5 років!

***Ігорю 16 років, Артему 5 років.
З мамою Оленою***

Чарівний світ дитинства _____

– Мамо, чому в цьому ансамблі не співають, а тільки грають? – питає Тьомка, сидячи біля телевізора.

- Цей ансамбль має назву – інструментальний.
- А документальні ансамблі бувають?

Як швидко ростуть діти! І свої, і чужі. До Орільки приїздив син брата Миколи – Андрійко 12-ти років, який детально мені пояснив різницю між биком і коровою!

Зібралися з дітьми робити пиріжки з абрикосами. А Тьомка говорить:

- Дивіться, робіть правильно: абрикоси всередині, а пиріжки зовні!

– Артеме, – говорить бабуня Катерина (моя свекрушенька), – їж добре, будеш довго жити. Ось бачиш, як я гарно їм!

- А ти, бабусю, й так довго живеш!

Якщо я чимось зайнята і не слухаю, що говорить мені молодший син, він говорить фразу, якій навчився в сусідського Сашка:

– Мамо, я тобі кажу, чи німцям?

Отримала премію, купила торт, лимонад, гвоздики, кличу всіх снідати:

– У нас маленьке свято!

– Якщо свято, то діставай вино та горілку! – «видав» п'ятирічний Артем.

Артем капризує в ліжечку. Потрібно спати, а він мені:

– Постав пластинку з «Бременськими музикантами»! Розкажи негайно казку! Я вкриватися не буду, якщо не зробиш те, що говорю!

– Якщо не будеш вкриватися, то застудишся та захворієш.

– Так тобі й треба! Сама будеш мене лікувати!

Чарівний світ дитинства _____

З бабусею Катериною довго вичитували Артема за те, що він у капцях бігав диваном. Він нас слухав, слухав і промовив:

– Мені ваша президія набридла!

– Мамо, подарувати тобі кораблик, який я сам зробив?

– Подаруй краще мені себе, Тьомочку!

– Так я ж і так твій!

Артемові 5,5 років, Ігореві 17.

У садочку вихователька запитала в Артема, де його брат Ігор.

– Він покохав дівчину з дитиною та й поїхав.

– Може, одружився?

– Ні, просто покохав.

Артем не любить м'ясо, ковбасу. Їсть тільки біле куряче м'ясо. Чую, складає казку: «Жили-були братик із сестрою. Батьки їхні померли, їм нічого було їсти, так вони їли навіть *сіре* м'ясо...».

1991 р. Артемові 6,5 років.

– Артеме, ти помив за собою тарілку?

– Чоловіки повинні воювати, а не мити посуд!

– Мамо, а правда, що Ленін скинув з трону царя, щоби люди краще жили?

– Начебто...

– А чому ж ми досі бідні?

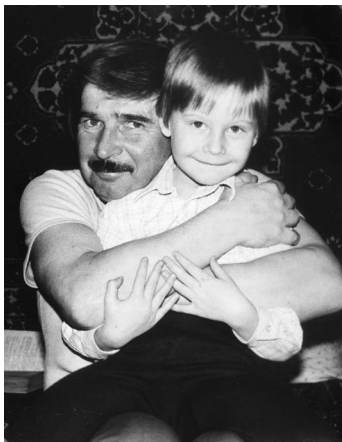
Тато налив синові трохи чаю зі своєї чашки. Артем тут же:

– Не буду пити цей чай, раптом татом стану!

*1991 р., с. Червона
Орілька, Дніпро-
петровської обл.
Артему 6 р.*

Після того, як ми з Артемкою зробили «Поле чудес» для садочка, він став готувати для дітей гру «Любов з першого погляду»...

*Артемкові
6 р. З татом Юрієм*

– Я зараз зроблю тебе справжньою

жінкою! – сказав Артем, розчісуючи мені волосся.

Іншого разу Артем робить мені зачіску на свій лад.

– Мамо, ти тепер молода, як Старий Новий рік!

1992 р. Артемові 7 років.

Літо в селі Червона Орілька – на дачі моїх батьків. Артем постійно проситься ловити рибу з дідусем Іваном. А його не беруть...

– Я, напевно, так і не потраплю на нічну рибалку в цьому дитинстві, – сумує син.

Артем – першокласник гімназії з українською мовою навчання та англійською з першого класу. Плюс «Петриківський розпис», «Хореографія» та музика по класу фортепіано. Успіхи відмінні. А в мене серце рветься від різних проблем, я постійно на серцевих краплях. Артем, підійшовши близьенько до мене:

– Мамо, від тебе хворобою пахне!

*Артем
першокласник*

Чарівний світ дитинства _____

Артемчик дуже любить мене лікувати та розчісувати, мріє стати лікарем або перукарем. Роблячи мені зачіску, зазвичай волосся підіймає догори, примовляючи:

– Жіночка красива, коли в неї відкриті вушка.

Перед від'їздом в Орільку після закінчення першого класу:

– Артеме, не бери ці кубики в село, будеш вдома ними гратися!

– Ну коли мені, мамо, тут гратися: то школа, то музика, потім армія, потім інститут, потім одружуся – коли ж тут гратися цими кубиками?

Артем, збираючись допомогти мені обмалювати вхідні двері китайським олівцем від тарганів, сказав:

– Якщо цей олівець – отрута, я надягну медичний халат і шапочку, рукавички та наобличник. Адже це у тварин – намордник, а в людей – наобличник. Так, мамо?

Артемові 8 років.

*М*ій другокласник допомагає мені прати. Витягуючи нижню білизну батька із пральної машини, говорить:

– А ось і татові *лосіни!*

– Мамо, я хочу тебе омолодити хоча б на рік – буду робити операцію. Мені потрібні ніж та вата, щоби кров витирати.

– Ти що, синок, я не хочу такої операції!

– Ну що ж... обійдемося без ножа. Давай сюди тіні для брів і найімпорнтнішу пудру! Будемо робити *манікюрність* обличчя!

Артемові 8,5 років.

Уснуємо, як зараз говорять, «за межею бідності». Артем, бачачи все це, говорить:

– Мамо, замість школи я хотів би працювати, щоб якось допомогти тобі в цьому печальному житті.

– Ти чого так сильно репетуєш, Артеме?

Чарівний світ дитинства _____

– Це я своїх солдатиків навчаю кричати по-звірячому, щоби монстрів не боялися!

Артемові 9,5 років.

22 листопада 1994 року на обласному Дніпропетровському телебаченні проходила телевізійна передача «Добрий вечір, друзі!» за участю Ади Роговцевої, куди я була запрошена, як супроводжувач народної артистки СРСР.

– Ти що там, мамо, будеш робити? – запитав Артем.

– Нічого, просто сидітиму, як гість.

– Ну, хоча б на телефонні дзвінки відповідай, навіщо ж просто так сидіти!

Артемові 10 років

Після баталій в настільній грі «Бізнесмен» Артем говорить Ігореві:

– Я скоро куплю собі комп'ютер!

– Це ж за які гроші, Артеме?

– Ну там... дарунки батьків або якась спадщина...

– Мамо, що ти біжиш підстрибом, як п'ятикласниця?

– А що, Артемко, це погано?

– Та мені не подобаються п'ятикласниці. Ось від двадцяти до тридцяти – так!

– Мамо, молоко втекло, оскільки ти забула покласти в каструлю *двірника*.

– Може, «сторожа», а, Артеме?

– Ой, звичайно, «сторожа»!

– Мамо, а ці речі – самовар, ложки – вам замість зарплати дають?

– Ні. Мені це дали як одній з кращих співробітниць бухгалтерії.

– Мамо, не одній з кращих, а найкращій!

Подумавши, сказав:

– Ні, ти на другому місці, а на першому – твій начальник, головний бухгалтер Валентина Михайлівна.

Одного дня, дивлячись на себе в дзеркало, сказала:

Чарівний світ дитинства _____

– Як не хочеться старіти!

І тут же молодший син, який стояв поряд, із зітханням виголосив:

– Думаєш, мамо, мені хочеться?!

Артемові 11 років.

Якось їхав Артем у ліфті разом із сусідкою.

– А, це ти, маленький піаністе?

– Угу.

– Ти ходиш до музичної школи?

– Так.

– Ти любиш музику?

– Так.

– А ким ти будеш, коли виростеш?

– Бухгалтером!

Артемову «Байку про лисицю та зайця» надрукували в міжнародному щомісячнику «Борисфен». Скопіювавши кілька екземплярів сторінок із «Байкою», він підписав два аркуші Ірині Стессель та Ользі Гоц – дочкам своїх співробітниць. Потім узяв третій аркуш.

– А це кому? – запитую.

– А це третій твоїй співробітниці – Тетяні Харитоновій.

_____ *Чарівний світ дитинства*

– Але ж у неї немає дітей, вона зараз лише чекає на дитину!

Артем все одно підписує: «Майбутній дитині Тетяни Харитонові від автора Артема Васіна».

Артемові 12 років.

Полоскотала сина, побалувалася. Артем серйозно, з докором:

– Ну що ти, мамо! Хоч би як у школі, а то як у дитячому садку!

– От поросся! – сказала я про Артема, який після їжі не прибрав за собою крихти.

– Я не поросся, а бичок! Адже я народився в рік Бика!

– Мамо, взагалі-то на батьківські збори має ходити батько. Адже збори – «батьківські», а не «материнські».

Артем із сьомого класу почав вивчати фізику. Тато, з метою поглиблення знань, довго розповідав

Чарівний світ дитинства _____

синові про перший та другий закони Ньютона, а Артем слухав батька неухважно. Я запитала:

– Ну що, Тьомо, чим же відрізняється перший закон Ньютона від другого?

– Номером! – відповів Артем.

Я пишаюся молодшим сином. Маючи слабку «четвірку» з фізкультури, він – з двома кавунами в сумці – наздогнав безпритульного хлопчиська і повернув свої дев'ять гривень, які той витягнув у Артема з джинсів.

На порозі дорослого життя...

Від дитячо-юнацького кіноцентру «Веснянка» виступили в прямому ефірі на радіо в передачі «Дядя Стьопа» станції «Радіопрем'єр». Артем прочитав свою «Байку про лисицю та зайця», зіграв власні фортепіанні твори, а я прочитала свої вірші, один з яких був присвячений молодшому синові і закінчувався вдячними словами на адресу його викладача по композиції – композитора Вероніки Станіславівни Кафарової.

Окрилені «ефірним» залученням, побували в історичному музеї, експонати якого з кожними відвідинами набували нового сенсу. Артемка зацікавили картини правителів нашої країни минулих століть, єкатерининська карета, текст листа запорізьких козаків турецькому султанові (перед очима зразу ж виникла сцена відомої картини Іллі Рєпіна). А мене – закони минулих століть про податі, податки, деякі – в оригіналах, а деякі – у факсиміле госуударів. І я конс-

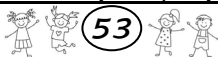
Чарівний світ дитинства _____

татувала, що закони про податки, штрафи і тоді були не менш заплутаними, ніж сучасні.

*Артем – випускник
ДДМШ № 19*

1998 р. Артемові 13 років, Ігореві 25 років.

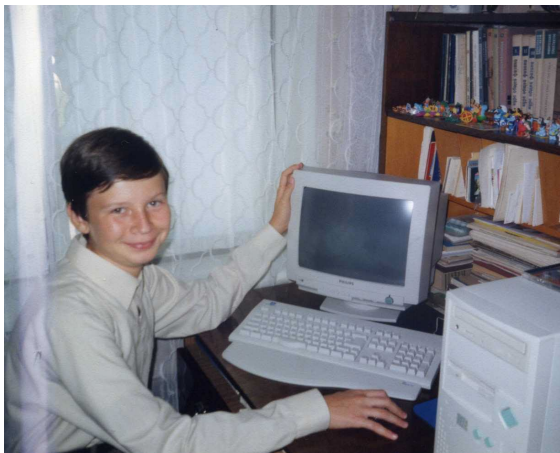
Артем брав участь у фестивалі польсько-української музики ім. Фредеріка Шопена, який проходив у Палаці культури УВС, де отримав грамоту і польські цукерки за виконання «Мазурки» польського композитора Міхала Огінського і «Колискової» українського композитора Станіслава Людкевича. Який жаль, що Бог не дав таких здібностей старшому синові, і Ігор захоплювався лише футболом! Овіяні трепетом від зіткнення з вічністю, знову поринули в будні буття.

У моє 48-річчя ми з Артемом, захопивши подарований мною до його тринадцятиріччя синтезатор, влаштували конкурс «Угадай мелодію» для моїх співробітників. Цей рік – щасливий для Артемки. Я отримала зарплату відразу за цілий рік і купила довгожданий комп'ютер. Радості молодшого сина не було меж. Тепер знову часто сидимо на хлібі та чаї, зате у нас є синтезатор і комп'ютер!

Пролітали різні свята, дні народження, сумні і скорботні події. Але захоплення творчістю допомагало і продовжує допомагати нам

Чарівний світ дитинства _____

зберегти світлі паростки Душі, залишатися дітьми в будь-якому віці та виживати в черговий раз для нових страждань і звершень.

Артему 13 років

ЛІТЕРАТУРНО-ХУДОЖНЄ ВИДАННЯ

Олена Швець-Васіна

Спогадайлики про Ігоря і Артема

Відповідальний за випуск - **О.Д. Давидов**

Художнє оформлення - **О.С. Сюмер**

Комп'ютерна верстка – **О.С. Сюмер**

Підписано до друку 28.10.2022 р. Формат 60x84 1/32.

Папір офсетний. Друк офсетний.

Ум.-друк. арк. 2,2. Обл.-вид.арк. 2,3. Тираж 100 прим.

Зам. № 1381

“Журфонд”

49000, Дніпро, пр. Д. Яворницького,60.

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру

ДК №684 від 21.11.2001 р.

Віддруковано:

ФОП «Кучугурний Ю.М.»,

49000, вул. Воскресенська, 11, м. Дніпро.

Швець-Васіна О.

Ш-35 Спогадайлики про Ігоря і Артема. - Дніпро: Журфонд. 2022. – 60 с. Серія «Чарівний світ дитини».

ISBN 978-966-934-???

До наступної книжечки серії «Чарівний світ дитини» ввійшли дитячі висловлювання синів Ігоря та Артема, записані відомою письменницею та композитором Оленою Швець-Васіною

УДК 6-4